

UCHWAŁA Nr XXV/178/2013

RADY GMINY KOTUŃ

z dnia 18 marca 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie w Gminie Kotuń na lata 2013-2017**

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.
o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493
z późn. zm.) Rada Gminy Kotuń uchwala, co następuje :

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie
Kotuń na lata 2013 -2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kotuń.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Anita Drachurek

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE KOTUŃ NA LATA 2013-2017

WSTĘP

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna - najbardziej widoczna i najtrudniejsza do ukrycia. Najczęściej przyjmuje postać zewnętrznych obrażeń skóry: zranienia, krwaki, sińce, obrzęki,

oparzenia, które są wynikiem bicia różnymi przedmiotami, kopania, wykręcania rąk, szarpania, ciągnięcia za włosy, popychania, przypalania, kłucia, nacinania ciała, szczypania, mocnego potrząsania, rzucania różnymi przedmiotami, przywiązywanie w celu ograniczenia swobody, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

Przemoc psychiczna – często zaczyna się niepostrzeżenie, początkowo ignorowana jest nawet przez osoby, które jej doznały. Może to być: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.

Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.

Przemoc ekonomiczna - wiąże się z uzależnieniem od środków jednej ze stron. Może to być odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, o przemocy ekonomicznej mówimy też, kiedy partner celowo nie płaci alimentów, bez wiedzy współmałżonka zaciąga kredyty, czy przywłaszcza środki przeznaczone na utrzymanie rodziny.

Zaniedbanie – tę formę przemocy stosują najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia i higieną. Zaniedbywanie to także niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i związanych z ubiorem.

Każda przemoc prowadzi w konsekwencji do przykrych doświadczeń. Są to uszkodzenia ciała a także zaburzenia emocjonalne. Zjawisko to wymaga podjęcia natychmiastowych działań ze strony różnych osób i instytucji powołanych do tego, aby nieść pomoc poszkodowanym.

Amerykańska psycholog Leonora E.Walker badając kobiety doznające przemocy w rodzinie opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia.

Według niej na cykl przemocy składają się następujące po sobie fazy:

1. Faza narastania napięcia – osoba stosująca przemoc jest napięta i zirytowana, często robi awantury z byle powodu i prowokuje kłótnie.
2. Faza gwałtownej przemocy – ostry incydent przemocy. Osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna i wpada w szal.

3. Faza „miodowego miesiąca” – jest to czas skruchy osoby stosującej przemoc. Sprawca najczęściej wówczas przeprasza, żałuje tego, co zrobił i okazuje miłość.

Przemoc nie jest jednorazowym aktem, lecz procesem, który ma tendencję do potarzania. Nie zatrzymana przemoc narasta.

Następujące po sobie fazy powodują coraz większe uwikłanie osoby doznającej przemocy w sytuację. Z czasem staje się bezradna i zaprzestaje wszelkich działań. Wynika to z przekonania, że cokolwiek zrobi, nie będzie to miało sensu i nic nie zmieni. W fazie „miodowego miesiąca” osoby doznające przemocy często ponownie wierzą w zmianę sprawcy i rezygnują z pomocy osób lub instytucji zewnętrznych.

Nadrzędnym aktem, który gwarantuje obywatelowi ochronę przed wszystkimi rodzajami przemocy jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Sposoby i rodzaje działań, związanych z przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, określają niżej wymienione akty prawne:

1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej:

- „Art. 40 Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”.

2) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),

3) Ustawa kodeks karny (Dz.U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.), w szczególności artykuły:

- art. 148, art. 149, art. 153, art. 156, art. 157, art. 157a, art. 160, art. 162, art. 189, art. 190, art. 190 a, art. 191, art. 191a, art. 197, art. 200, art. 201, art. 202, art. 207, art. 210, art. 217,

4) Ustawa kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) w szczególności artykuły:

- art. 304,

5) Ustawa kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964r. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.), w szczególności artykuły:

- art. 572,

6) Ustawa o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), w szczególności artykuły:

- art. 2, art. 7, art. 17, art. 46, art. 47, art. 70, art. 108,

7) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.), w szczególności artykuły:

- art. 2, art. 4¹.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kotuń ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2013–2017. W miarę istniejących potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Kotuń

W celu prawidłowego zaplanowania podejmowanych działań w niniejszym programie niezbędne jest przeprowadzenie analizy problemów społecznych w gminie Kotuń z uwzględnieniem zjawiska przemocy w rodzinie.

Gminę Kotuń zamieszkuje 8625 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2012r.). Dominującą grupą wiekową są mieszkańcy w wieku produkcyjnym od 19 do 65 lat mężczyźni (2821), od 19 do 60 lat kobiety (2656). Dzieci i młodzieży w wieku od 0 do 18 lat jest 1943.

W wieku poprodukcyjnym 445 mężczyzn i 760 kobiet. Na terenie Gminy Kotuń jest 310 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach (stan na dzień 31.12.2012r.).

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu za 2012 r. wynika, że 277 rodzin objętych było pomocą społeczną, dla 209 rodzin udzielono pomocy w formie pracy socjalnej, dla 5 rodzin udzielono wsparcia w związku z przemocą w rodzinie. Ofiarami przemocy były kobiety i dzieci, sprawcami przemocy byli mężczyźni uzależnieni od alkoholu.

Choć zjawisko przemocy istnieje i stale wzrasta widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania różnych procedur, w tym „Niebieskiej Karty”, której głównym celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych struktur w środowisku lokalnym oraz tworzenia warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kotuniu wynika, iż w 2012 r. Komisja wezwała 29 osób uzależnionych od alkoholu, natomiast rozmowy motywacyjne na temat podjęcia leczenia odwykowego przeprowadziła z 20 wezwanymi osobami nadużywającymi alkoholu. Z pozostałymi osobami, które nie zgłosiły się na posiedzenia Komisji rozmowy motywacyjne przeprowadzili pracownicy socjalni wraz z psychologiem.

Zespół interdyscyplinarny w Kotuniu podejmował działania w 12 środowiskach zagrożonych przemocą w formie wszczęcia procedury Niebieskiej Karty, w tym zostały zakończone 3 procedury, ponieważ sytuacja uległa znacznej poprawie.

Policja założyła 11 Niebieskich Kart, natomiast 1 Niebieska Karta została założona przez pracownika socjalnego GOPS. W 2012 r. odbyło się 25 spotkań Grup Roboczych, na których wszczęto procedury związane z problemem alkoholizmu, przemocy fizycznej i psychicznej. Sprawcy przemocy w większości przypadków stosowali przemoc wobec swoich współmałżonków. Rodziny u których została rozpoczęta procedura Niebieskiej Karty zostały objęte monitoringiem Policji, wsparciem pracowników pomocy społecznej oraz oświaty.

Grupy wsparcia takie jak AA i Al-ANON udzielały wsparcia wszystkim, którzy potrzebowali pomocy w trzeźwym życiu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej systematycznie podejmował działania motywacyjne związane z podjęciem leczenia odwykowego oraz w uczestnictwie uzależnionych i współuzależnionych w mitingach grup samopomocowych.

Przyznawana pomoc była powiązana z utrzymaniem abstynencji przez osoby z niej korzystające w formie: wpłacania przyznanych środków do sklepu, przyznawania pomocy w naturze, zobowiązywania do uczestnictwa w mitingach grupy AA i motywowania do leczenia odwykowego oraz pokrycia kosztów dojazdu na leczenie odwykowe stacjonarne do Łukowa, Radzyna Podlaskiego, Suchowoli czy Lubartowa.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie GOPS ściśle współpracował z policją, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym oraz kuratorami sądowymi. Pracę pracowników socjalnych w zakresie profilaktyki uzależnień wspierał psycholog.

W sposób jednoznaczny bardzo trudno jest określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

I. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kotuń,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Kotuń,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,

- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

1. Założenia Programu

- 1) Najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary
- 2) Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy, bez względu na to, co zrobiła ofiara.
- 3) Nikt nie prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
- 4) Uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 5) Promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
- 6) Edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 7) Działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

II. Program jest spójny z Programami:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
2. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kotuń na lata 2006-2015,
3. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2013 rok.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

III. Zasoby Gminy Kotuń w zakresie realizacji Programu

1. Zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra instytucji działających na rzecz rodziny.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu,

- 2) Posterunek Policji w Kotuniu,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kotuniu,
- 4) Szkoły na terenie Gminy Kotuń,
- 5) Ośrodki Zdrowia na terenie Gminy Kotuń,
- 6) Parafie Rzymskokatolickie oraz Parafia Starokatolickiego Kościoła Mariawitów , na terenie Gminy Kotuń
- 7) Sołtysi i rady sołeckie Gminy Kotuń.

IV. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu – mocne strony:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
3. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
4. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

V. Słabe strony:

1. niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
2. brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
3. brak specjalistów do pracy z rodziną szczególnie do pracy z ofiarami przemocy (np. terapeuta, prawnik),
4. brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

VI. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,

7. zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
8. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kotuń.

Działania:

1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego, w skład, którego wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kotuniu,
- Oświaty,
- Policji,
- Ochrony zdrowia,
- oraz Kuratorzy Sądowi.

Zadania zespołu interdyscyplinarnego:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działanie:

- Placówki oświatowe,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kotuniu,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Organizacje pozarządowe.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich w Siedlcach o podjęcie przymusowego leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kotuniu,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Utworzenie punktu informacyjnego:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policja,
- Przedstawiciele oświaty,

– Przedstawiciele ochrony zdrowia.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

– Ośrodek Pomocy Społecznej,

– Policja,

– Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

Oczekiwane efekty programu:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy,
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte, bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Kotuń, w tym z wpływów z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Anita Drabarek